

**UCHWAŁA NR V/38/2015
RADY POWIATU RACIBORSKIEGO**

z dnia 24 lutego 2015 r.

**w sprawie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy
w rodzinie w powiecie raciborskim na lata 2015 – 2018**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 595 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr. 180, poz. 1493 ze zm.)

**RADA POWIATU RACIBORSKIEGO
uchwała, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie raciborskim na lata 2015 – 2018, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY

Michał Gebel

PRZEWODNICZĄCY
RADY

Adam Wajda

Uzasadnienie

Zgodnie z regulacją z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr. 180, poz. 1493 ze zm.) do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program zawiera diagnozę zjawiska na terenie kraju oraz zasoby ludzkie i instytucjonalne działające w tym zakresie na terenie powiatu. Ponadto Program określa cele i sposoby ich realizacji oraz podmioty, które będą je realizować.

Głównymi celami Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Raciborskiego;
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program jest spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020, gminnymi programami przeciwdziałania przemocy opracowanymi i realizowanymi na terenie powiatu, Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015 – 2022.

Wobec powyższego, w tym stanie prawnym i faktycznym, podjęcie uchwały jest celowe i uzasadnione.

KIEROWNIK REFERATU
SPRAW SPOŁECZNYCH

Aleksander Kasprzak

PRZEWODNICZĄCY
RADY

Adam Wajda

POWIAT RACIBORSKI

Miasto Racibórz

Miasto i Gmina
Kuźnia Raciborska

Miasto i Gmina
Krzanowice

Gmina Kornowac

Gmina
Krzyżanowice

Gmina Nędza

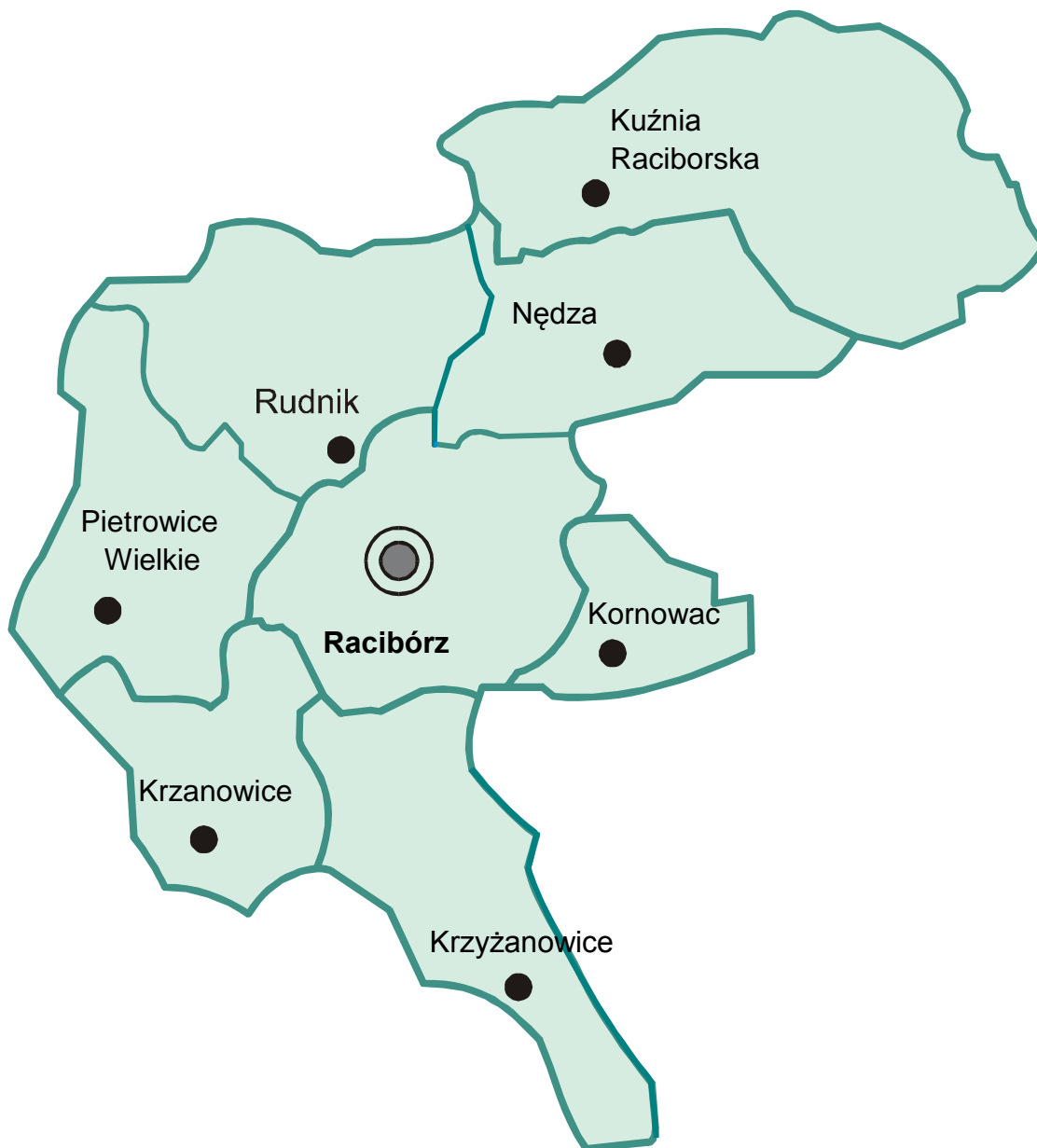
Gmina
Pietrowice Wielkie

Gmina Rudnik

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE RACIBORSKIM
NA LATA 2015 – 2018**

Racibórz, 2015 r.

I. WSTĘP

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody”¹. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw².

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu³.

---

¹ Nowakowska U., *Przemoc kobiet w rodzinie*, Warszawa 2008, s. 21.

² Sasal H.D., *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Warszawa 2005, s. 16-19.

³ Tomaszewska L., *Przemoc wobec kobiet w rodzinie – niezbędnik prokuratora*, Warszawa 2007, s. 36-37.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną oraz zaniedbanie. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym, zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

- 1) przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia;
- 2) przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zmierzające do zdeprecjonowania jej seksualności;
- 3) przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu;
- 4) przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy;
- 5) zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną zgodnie z art. 207 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.) w brzmieniu:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje, prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona samą siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Powiecie Raciborskim ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2015 – 2018. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

II. Analiza problemu przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest jednym ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania⁴. Aktualne, dość obszerne statystyki na temat przemocy w rodzinie są dostępne na stronie internetowej Komendy Głównej Policji <http://www.policja.pl>. Oprócz danych z interwencji domowych dotyczących bezpośrednio przemocy domowej przedstawiają one podsumowanie wszystkich przypadków zarejestrowanych w ramach programu "Niebieskiej Karty".

Tabela nr 1. Liczba ofiar przemocy domowej wg. procedury "Niebieskiej Karty".

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	2012 r.	2013 r.
	51 292, w tym: - 44 146 wszczynających procedurę - 7 146 dot. kolejnych przypadków w trakcie procedury	61 047, w tym: - 50 934 wszczynających procedurę - 10 113 dot. kolejnych przypadków w trakcie procedury
Ogólna liczba ofiar przemocy	76 993	86 797
Liczba ofiar - kobiet	50 241	58 310
Liczba ofiar - mężczyzn	7 580	9 233
Liczba ofiar - małoletnich	19 172	19 254
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	51 531	61 450
Liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	3 522	4 440
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	47 728	426
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	281	255
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	527	37 650
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 005	1 289
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu mężczyźni	30 333	36 327
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	49	34
Liczba dzieci umieszczonych w niezagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	31 387	56 755

Tabela nr 2. Liczba ofiar przemocy domowej wg. procedury "Niebieskiej Karty".

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem:	137 299	150 266	156 788	157 854	130 682	139 747	132 796	134 866	113 546
kobiety	80 185	88 388	91 374	91 032	76 162	81 985	79 811	82 102	70 730
mężczyźni	7 527	9 214	10 387	10 313	8 556	10 664	11 728	12 651	10 718
dzieci do lat 13	32 525	35 137	37 227	38 233	31 001	31 699	27 502	26 802	21 394
małoletni od 13 do 18 lat	17 062	17 527	17 800	18 276	14 963	15 399	13 755	13 311	10 704

Tabela nr 3. Liczba sprawców przemocy domowej.

⁴ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, <http://ms.gov.pl>

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem:	83 330	91 920	97 142	96 775	81 743	86 568	81 472	83 390	71 914
kobiety	2 861	3 501	4 153	4 074	3 632	3 942	3 926	3 981	3 471
mężczyźni	80 233	88 180	92 776	92 526	77 937	82 425	77 326	79 204	68 248
nieletni	236	239	213	175	170	201	220	205	195

Tabela nr 4. Liczba przeprowadzonych interwencji Policji.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Interwencje domowe ogółem	593 727	610 941	608 751	620 662	718 819	658 651	573 834	586 062	584 279
Interwencje dotyczące przemocy w rodzinie	85 512	92 495	96 773	96 099	81 403	86 455	81 415	83 488	70 867

Tabela nr 5. Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu ogółem:	74 633	74 772	63 303	61 991	54 201	54 030	45 274
kobiety	2 255	2 126	2 073	1 949	1 769	1 694	1 352
mężczyźni	72 315	72 588	61 085	59 987	53 379	52 297	43 892
nieletni	63	58	145	55	53	39	30
W tym przewiezieni do izb wytrzeźwień:	19 521	18 536	15 875	15 434	13 062	12 789	9 965
kobiety	657	630	481	476	482	496	348
mężczyźni	18 848	17 889	15 405	14 951	12 569	12 284	9 613
nieletni	16	17	7	7	11	9	4
W tym przewiezieni do policyjnych pomieszczeń dla zatrzymanych do wytrzeźwienia:	21 162	23 624	20 769	22 502	22 806	23 846	21 201
kobiety	423	465	452	527	584	573	542
mężczyźni	20 726	23 148	20 299	21 958	22 202	23 359	20 646
nieletni	13	11	18	17	20	19	13

Tabela nr 6. Liczba skierowanych przez policjantów informacji o ujawnionych przypadkach przemocy do różnego rodzaju instytucji i organizacji.

Miejsce kierowania informacji:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ośrodki pomocy społecznej	19 973	27 249	27 370	37 172	39 269	44 067	42 811
gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	21 789	26 237	24 624	27 837	26 426	27 616	25 213
placówki służby zdrowia	724	743	737	885	913	175	4
placówki szkolno-wychowawcze	806	915	846	919	-	-	-
organizacje pozarządowe	2 227	3 341	4 311	5 800	7 637	11 725	8 876
inne	11 646	16 250	17 033	23 524	27 331	26 289	24 926
RAZEM	57 165	74 735	74 921	96 137	101 576	109 872	101 830

III. Cele Programu.

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Raciborskiego.
2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele Programu realizowane będą poprzez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy;
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Powiatu Raciborskiego;
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie;
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

IV. Założenia Programu.

1. Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie.
2. Promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy.
3. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie.
4. Prowadzenie działań interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Program jest spójny z:

- 1) Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020;
- 2) gminnymi programami przeciwdziałania przemocy opracowanymi i realizowanymi na terenie powiatu raciborskiego;
- 3) Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015 – 2020;
- 4) Programem pomocy dziecku i rodzinie Powiatu Raciborskiego na lata 2008 – 2015.

Realizacja Programu przebiegać będzie w oparciu o akty prawne, w szczególności:

- 1) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.);
- 2) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163);
- 3) ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.).

V. Zasoby Powiatu Raciborskiego w zakresie realizacji Programu.

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
  - 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu;
  - 2) Starostwo Powiatowe w Raciborzu;
  - 3) miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej;
  - 4) Policja Państwowa;
  - 5) Straż Miejska;
  - 6) miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej;
  - 7) miejskie i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych;
  - 8) miejskie i gminne zespoły interdyscyplinarne;
  - 9) kuratorzy sądowi;
  - 10) organizacje pozarządowe.

VI. Czynniki sprzyjające realizacji Programu.

1. Współpraca z samorządami gminnymi.
2. Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych.
3. Dobra współpraca służb, instytucji, organizacji pozarządowych na terenie powiatu.
4. Otwartość i chęć współpracy specjalistów.
5. Chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Zagrożenia w realizacji zadań.

1. Stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie.
2. Bezradność rodziny w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
3. Brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów.
4. Problem uzależnienia od alkoholu.
5. Ubóstwo.
6. Zbyt mała współpraca interdyscyplinarna.

VIII. Realizacja celów Programu.

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Raciborskiego:

1) działania:

a) współpraca w ramach gminnych zespołów interdyscyplinarnych:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

b) edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w gminach w zakresie przemocy:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- obalanie mitów na temat przemocy,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,

2) podmioty realizujące działanie:

- a) Policja Państwowa,
- b) Straż Miejska,
- c) miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej,
- d) gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
- e) gminne zespoły interdyscyplinarne,
- f) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu,
- g) Starostwo Powiatowe w Raciborzu,
- h) przedstawiciele oświaty,
- i) kuratorzy sądowi,
- j) przedstawiciele ochrony zdrowia,
- k) inni w zależności potrzeb.

2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie:

- 1) działania:
  - a) izolowanie sprawców przemocy od ofiar,
  - b) udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno – edukacyjnych,
  - c) przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc,
- 2) podmioty realizujące działanie:
  - a) Policja Państwowa,
  - b) Straż Miejska,
  - c) miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej,
  - d) gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
  - e) gminne zespoły interdyscyplinarne,
  - f) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu,
  - g) organizacja pozarządowe.
3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie:
  - 1) działania:
    - a) utworzenie punktu informacyjnego w PCPR w Raciborzu:
      - udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
      - udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
      - udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
      - udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno- edukacyjnych,
      - rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”,
      - udzielanie porad prawnych,
      - praca socjalna z ofiarami przemocy,
    - b) prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:
      - podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
      - przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącym zespołów interdyscyplinarnych,

- c) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz ośrodkach interwencji:
- udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
  - udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
  - udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
  - udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno – edukacyjnych,
  - rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”,
  - udzielanie porad prawnych,
  - praca socjalna z ofiarami przemocy,
- 2) podmioty realizujące działanie:
- a) Starostwo Powiatowe w Raciborzu,
  - b) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu,
  - c) Policja Państwowa,
  - d) Straż Miejska,
  - e) miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej,
  - f) gminne zespoły interdyscyplinarne,
  - g) gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
  - h) przedstawiciele oświaty,
  - i) przedstawiciele ochrony zdrowia,
  - j) organizacje pozarządowe.

IX. Finansowanie Programu.

Program będzie finansowany ze środków własnych Powiatu Raciborskiego, podmiotów realizujących poszczególne działania, dotacji pozyskanych z budżetu państwa oraz innych środków pozabudżetowych.

DYREKTOR POWIATOWEGO
CENTRUM POMOCY RODZINIE
W RACIBORZU

Henryk Hildebrand

KIEROWNIK REFERATU
SPRAW SPOŁECZNYCH

Aleksander Kasprzak

PRZEWODNICZĄCY RADY

Adam Wajda